

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 129.

Constanța, Duminică 23 Iulie 1895.

20 bani număr

Constanța 22 Iulie 1895.

Tot cestiunea liniei printre MAGAZII.

De trei ani am scris o sumă de articole în cestiunea magaziiilor și liniei de garaj ce le unesc cu portul. De două veri linia e gata și 26 magazii noi stau deșerte din pricina că nu se poate ajunge la o înțelegere, asupra exploatării acestei vaste linii... de un kilometru și câțiva metri.

În penultimul consiliu comunal, deși nu în mod oficial, se hotărîse mergerea unei delegații la București pentru înțelegere dar s'a renunțat la acest pas, consiliul comunal fiind din nou sesizat de această afacere în ședința de Vineri 14 corent.

D-lu Ministru al lucrărilor publice ține la vechea convenție propusă de D. C. F. care e pe atât de onerată pentru comună pe cât e de vecșătoare pentru comerțanți, după cum am arătat în alte numere.

Fată propunerile ce fac obiectul discuției: Comuna să se angajeze a administra această bucașica de linie, făcând pe intermediatorul între neguțătorii de cereale și Direcție, primind și predând vagoanele la capatul liniei sale, primind și predând marfa la destinație, fiind responsabilă de dănsa; ținând, ca o companie a parte, toate socotelile, controlul, corespondența cu încărcătorii, întreținând și pășind această linie cu diferiți pazitori și macagii etc.

Acosta e pretențiunea Direcției.

Consiliul comunal, deșteptat prin niște observații foarte juste și întemeiate venite de la ministerul de interne, bazate pe avizul unui inginer consultat de d-l Prim-Ministru asupra acestei afaceri, revine asupra primei sale deciziuni, prin care primise proiectul de convenție, — neputând, sau nesciind face altmintrenea — și ăice acum, de acord cu d-lu ministru de interne: noi abandonăm linia în deplină stăpânire a Direcției: să o administreze cum va crede mai bine, și nu cerem de cât o taxă de 2 lei 50 bani de vagonul eșit după linia Primăriei, fără absolut nici un alt amestec de cât această taxă, menită să acopere anuitățile împrumutului făcut pentru construirea acestei linii.

Ce poate fi mai simplu de cât această învoială?

Vreți o remisă asupra sumelor ce veți încasa în comptul primăriei; vreți vre-un anumit funcționar de care ați avea trebuința pentru exploatarea acestei linii? suntem gata a vă da tot, dar nu siliți pe comună, care v'a făcut și vouă și producătorilor un serviciu gratuit, să mai facă și pe samsarul ori pe administratorul unui kilometru de drum de fer, înglodându-o în cine știe ce... necunoscut, căci e și absurd și stupid din toate punctele de vedere. — Alte orașe, Galații, d. es. poate, dar Constanța n'ar trebui să o facă.

E grozav lucru! În Galați și Braila Statul pavează cu piatra cubică strade ce duc la port produsele țerii, pavează porturile și le luminează cu lumină elec-

trica, iar în Dobrogea, în Constanța, să refuză rulajul vagoanelor pe o linie construită cu cele mai grele sacrificii și absolut fără nici un câștig material de cât acela al higienii orașului și înlesnirea comerțului țeranilor!

Nu e stupid? — Cui să te plângi contra atot puterniciei ministeriale?

D-l Ministru al lucrărilor publice răspunde: nu putem, fiind că atunci ne-ar putea cere și alți particulari să le administrăm liniile particulare de garaj. Dar împrejurările sunt identice? Să fie oare unul și același lucru cele 96 loturi și magazinul din portul Constanței, prin care se scurg produsele țerii, cu linia înfundată a vre-unui oare-care exploatator de păcură?

Dar atunci la ce ați făcut liniile printre magazinele Brailei și Galații fără să vi se plătească o centimă măcar de vagon?

D-lu Ministru al lucrărilor publice pare a se da după un alt motiv: relele rapoarte ce Direcția are cu administrația comunei Constanța. Și pentru relele rapoarte — dacă există — între primar și directorul de exploatare al liniei Constanța-Cernavoda, nu vă pricepeți la alt-ceva mai bun de cât să zugrumați comerțul țerii și să ruinați 96 proprietari ai locurilor și magaziiilor construite; — oameni ce n'au absolut nici o vină în aceasta, nici un cusur alt de cât că sau încreșut, după obiceiul lor oriental, fără zapis la mână, în serioșitatea angajamentelor.

Și acești oameni sufer, tac, și neguțătorii tac: tace docila populație a Dobrogei, pe spinarea

căreia și poate face ori-cine mendrele, asistând cu . . . compătimitate la svêrcolirile nepunctuoase ale Dir. C. F. de a se pune de-a curmezișul înaintea celor ce caută să servească cu *bună credință* interesele Statului român în Dobrogea.

Dómne, dómne, abate pe aici vre-un deputat sau senator, care să îndrăznească a spune guvernului, în aușul țerii întregi, că aci în Dobrogea negliobiile cele mai mari fac înconjururile cele mai lungi spre a deveni evidente.

Am șis și nu vom mai reveni asupra acestui subiect.

Atitudinea Ziarului nostru

E grea, foarte grea misiunea de ziarist.

Un ziarist trebuie să știe tot, să observe și pătrundă tot și pretutindenea, având soluțiuni gata pentru fie-care cestiune ce e chemat a trata; el trebuie să fie un adevărat enciclopedist.

În Dobrogea, unde nu sunt partide politice cristalisate, unde ziaristul e singurul organ de control public, părăsit propriului său criteriu, printre factorii cu cari conlucrează la mersul afacerilor publice, această misiune e nespūs mai grea; strêmătorarile de menagemente față de persoane, individualități, și chiar față de partidele politice din țară cu care în definitiv tot trebuie să compești, sunt mult mai critice și mai dese; iar dacă mai pui și greutatea materiale și risicul de a fi judecat tocmai de acei a căror fapte poți fi silit a le censura, meseria de gazetar în Dobrogea e un adevărat sacrificiu, pe care, vai, îl disprețuesc mai înteu tocmai acei cărora te silești a fi folositor, adăogând ce lipsesce la gloria de a bine conduce destinele poporului român în Dobrogea.

Siliți a combate, ași chiar, pe doi domni miniștrii, fără a fi glorificat la timp alte destule fapte

bune ce s'au făcut, — noi înțelegem aci altmintrenea modul de a servi interesele publice — scim bine cât riscăm personalicesce, dar acesta nu ne poate face să ne schimbăm hotărîrea de a ne face numai pe această cale datoria, adecă: criticând cât de aspru ce e reu, fără a trimbița fapte bune îndeplinite, ostendute pentru adulațiuni când sunt încă atâtea lipsuri demne de tota munca și atențiunea unui ziar.

Va veni timpul să aruncăm și noi cuvântul nostru în cumpăna politicei, și atunci vom vedea ce avem de făcut. — Până atunci nu ne vom ocupa de cine conduce destinele Statului; destul ca interesele Dobrogei să fie bine conduse.

ARMANELE

Trăind vecnic la orașe, un ziarist nu vede, nu cunoșce de cât lucrurile ce se petrec aci. Dacă orașele înfloresc, dacă au școli și instituțiuni de tot felul, dacă bunul traiu e aci mai dezvoltat și populația mai mulțumită, siguranța publică mai mare, dacă miseriile se vindecă aci mai ușor și progresul e mai repede în toate sensurile, faptul trebuie atribuit în mare parte presei, care ajută foarte puternic la toate aceste.

De regulă satele sunt uitate fiindcă nimenea nu cunoșce nevoile satelor. De această necunoștință se resimte politicianul și administratorul, cari sunt tot din straturile societății orașenești cari abia o-dată pe an, în viligiatură, pot veni în atingere cu țeranul și nevoile lui. — De aci dispozițiuni legislative și administrative ce nu se potrivesc de loc cu trebuințele satelor; de aci dispoziția de a se scote armatele din interiorul satelor, de peste tot și pretutindenea, fără nici o privire la situația locului și destule alte împrejurări locale.

Acesta e o mare greșală a administrației locale, contra căreia am mai luptat și acum doi ani.

Sunt sate cum e Canara, la malul ghiolului, care n'are o palmă de pământ unde s'ar putea face armamentul coman; Doezolu, a cărui vatră a satului e literalmente ocupată deja;

Alacapu unde terenul vetrei satului e petriș, unde nu se poate face o arie; Cogelia unde locuitorii nemți au câte 5000 m. p. având clădirile pe 100 — 200 m. iar restul țachis cu armanul în fundul poligonului, unde poate sta foarte bine; Cierăcei și deci de alte sate, unde linia vetrei satului trece imediat pe lângă case, având la spate un teren particular de cultură; sunt armate construite abant quo și închise pentru umbletul cailor, cum au turcii și bulgarii: a consteenge pe oameni să mute armatele la un loc indicat, adese peste kilometri depărtare, și câte o-dată pe vârful muntilor și rîpilor, cum ar fi cazul la Seimeni și pe mai tot litoralul Dunării, ca, deacolo femeia să aducă nutrețul vitelor în timp de iarnă și de concentrare a bărbaților, e o dorință imposibilă de împlinit. Ar trebui să facă D-lu Prefect numai ce e posibil, iar nu ceea ce ar fi absolut de dorit și fără de acesta populația să răresce.

Ar face bine să revie asupra dispozițiilor luate, spre a scuti pe țeran de a alerga și el la jurnale.

Evenimentele din Bulgaria

Mai curând de cât ne așteptam noi, rescôla din Macedonia a început a se potoli, ast-fel că ne putem aștepta la stingerea ei definitivă.

Eată scirile oficiale comunicate ziarelor române din mai multe părți:

Distrugerea bandelor revoluționare din Macedonia.

Sofia, 29 Iulie. — După informațiunile primite la ministerul de resbel, bandele din Macedonia sunt aproape cu desăvârșire distruse.

Un oficer sosit la Sofia, de la frontieră, declară, că zona-frontieră este aproape cu desăvârșire liberă; numai sunt insurgenți în această zonă.

200 de rufugiași, sosiți șilele din urmă, au fost desarmați și trimiși în interiorul țerii.

Se asigură ca comitetul central macedonean ar fi sfătuit pe subcomitetele din interior, de a înceta de o cam dată or-ce agitație.

Constantinopole, 29 Iulie. — Se mențue desmintirea dată la știrea despre mobilizarea corpului al 2-lea și al 3-lea; însă se recunoșce că s'au chemat rezervele pentru a putea mări la 500 oameni mai cu sémă batalioanele reduse la finele anului militar

la 300 oameni. Aceasta este deja un fapt îndeplinit și această măsură a fost luată după ce Bulgaria a chemat sub arme clasa 1886—87, apoi cea din 1887—88 în cele cinci districte, Burgas, Tatar-Bazargic, Haskeni Slivno și Kustendil.

Se crede că dacă bandele în primesc ajutoare din Bulgaria și dacă populația bulgară din Macedonia nu participă de loc la agitație, o mobilizare nu va fi necesară și trupele turcești vor putea deși încet să pună capăt mișcării, cu tot terenul defavorabil și dificultățile unui rebel.

Belgrad, 30 Iulie. — După Ziarul Oficial, se anunță din Salonic că niște bande care fugiseră din vilaietul Kossovo la Salonic, au fost cu ea desăvârșire bătute de trupele turcești.

Pentru scop de a potoli această rescălă ambele părți, Bulgarii și Turcii, a scos armată la graniță. Cine ar putea ôre să prevadă ce se poate întâmpla din o zi în alta, știut fiind că furtuna se poate isca din chiar senin?

Guvernul nostru cunoscând temperamentul agitatorilor orientali face bine luând măsuri pentru ori-ce eventualitate.

După scirile cele mai prospete guvernul bulgar ar fi pe urmele omoritorilor lui Stambuloff. De 10 zile se ține arestat un anume Bone Georgieff, originar din Tulcea, asupra căruia cad toate bănuelile judelei instructor. Un al doilea asasiu Haleff rănit de servitorul lui Stambuloff nu fi ascuns în Sofia.

Convertirea prințului Boris

Paris, 30 Iulie. — Figaro dăce că cercurile bine informate afirmă că convertirea tânărului prinț Boris al Bulgariei este mai apropiată de cât s'a crezut vr'o dată. S'ar fi făcut chiar proiectul de a cere Țarul să servească de naș.

Ziarele cele mai importante din Viena, cualifica misiunea deputațiunei bulgare la Petersburg ca nereușită pentru cauza Bulgariei și a principelui Ferdinand.

Primirea oficială a celor 6 delegați afară de a Mitropolitului Clement și a celui-l'alt delegat bisericesc, archimandritul Vasile, ar fi fost foarte rece și rezervată, din cauză, dăce corespondentul lui *Neue*

Freie Presse, că guvernul rusec ar fi aflat că printre dăncii s'ar afla și un spion al *Principelui Ferdinand*.

Petersburg, 1 August.

Cercurile bine informate comunică cele ce urmează în privința atitudinii Rusiei față de Bulgaria:

Gazeta de Colonia publică între altele și știrea falsă că Rusia ar cere convertirea prințului Ferdinand și că în cazul când ar consimți, atunci fiul contelui de Hartenau este acela care va fi numit pretendent la tronul Bulgariei.

Asemenea știri pot să neliniștească și să uevece să se precizeze punctul de vedere al cercurilor dirigente din Rusia. Impăcarea cu poporul bulgar nu e necesară, de ôre-ce acesta a fost animat în tot d'a-una de sentimente de adâncă recunoștință către poporul rusec; acesta explică primirea cordială făcută în Rusia deputațiilor poporului bulgar.

Rusia, credincioasă tratatelor existente, nu va întreține nici o-dată relațiuni cu aceia cari pe nedrept se numesc: guvern bulgar. Cât timp Bulgaria oficială va fi supusă regimului ilegal impus de uzurpatorul, ea nu va exista pentru Rusia.

În cercurile competente nu se știe nimic în privința preținsei cereri ce s'ar fi făcut prințului Ferdinand de a se converti la ortodoxism sau că fiul contelui de Hartenau va fi numit pretendent la tronul bulgar.

Guvernul rusec cere cu stricteță menținerea tratatului din Berlin și executarea sa. După această prințul trebuie să fie ales de Söbranie. Această alegere trebuie să fie confirmată de Pörta și de toate puterile semnatare.

Gymnasiu în Constanța

Cetim în *Timpul* dela 19 curent: «Un ziar de opoziție, vorbind zilele trecute despre gimnaziul bulgar din Tulcea, părea că vrea să facă o vină ministerului instrucțiunei publice pentru că tolerează acest gimnaziu.

Pentru lămurirea confratelui, ne credem datorți să-l spunem că gimnaziul în chestiune există dinainte de 1878. Dar chiar dacă s'ar cere acum autorizarea pentru înființarea unui asemenea institut, d. Take Ionescu n'ar refuza-o, pentru că d-sa nu este de părere că o populațiune se pötă câștiga prin suprimarea sau împedicarea instrucțiunei.

Un asemenea rezultat se obține însă cu siguranță prin lățirea culturii naționale, și dovadă că actualul ministru al instrucțiunei urmărește această țintă, este înființarea școlei normale din Constanța și hotărîrea ministerului de a deschide un gimnaziu în acea localitate de îndată ce se va găsi un local potrivit pentru acesta»

Tăman vorba ceea: femeia care nu vrea să facă pâine, cerne totă ziua.

Cum, d-l ministru al instrucțiunei nu găsece un local cu döne trei încăperi spre a începe să funcționeze prima clasă de gimnaziu, satisfăcând ast-fel cea mai simțită necesitate a populațiunei județului, pentru care s'a făcut până acum atâtea petițiuni de sute de locuitori, iar pentru favorita d-sale școla normală a găsit o mahala întreagă de șapte case?

Cum, Bulgarii și Grecii au găsit locale și profesori pentru funcționarea gimnasiilor lor din Constanța de atăția ani, și statul, comuna și județul împreună, nu găsece un local în totă Constanța pentru a începe să funcționeze un gimnaziu român, unde și-ar continua studiile cei 2-300 absolvenți anuali ai celor 14 școli primare urbane române și atâtea rurale din județ, plus școlele confessionale streine?

Diceți mai bine, stimabili confrăți, că ministrul haber n'a avut de nevoie populațiunei dobrogene, Școla normală cu limbele turcă și bulgară nu e de nici un folos populațiunei, după cum am arătat și altă-dată. Consultați ori-ce om, ori-ce profesor, afară de directorul școalei, și veți vedea că așa e părerea tuturor.

Auți școlă pentru învățătorii rurali, unde nu se cunoșce măcar ce e cultura unui castravețe? unde nu se face de cât jocul de-a soldații?

Și cu paradele militare ce se fac cu băieții școalei, — și cu un entrefileu în gazetă s'a acoperit toate nevoile populațiunei.

Sunt doi ani mai bine de când am mai vădut asemenea autrefileuri în ziarele din București, dar până acum nimic. Vom mai răbda; sfîșțirea bisericii și multe altele ne-au oțelit în răbdări.

Informațiuni

D-lu Consul turc Refet Bey și-a celebrat cununia religioasă la tribunalul mahomedan cu d-șora Filoxenide, de origină greacă din Calafat.

Rugăm pe d-lu polițaiu să permită vëndarea pe strade a fructelor aduse din țară cu căruța și cosurile. Ce, există vre-un monopol al precuveților stambiliști, cu fructele lor pestejite și atât de scumpe?

Notarul dela Azaplar oprece pe tărășii din coprinsul acelei comune a construi la o margine a țării bordeiul necesar spre adăpostirea ciobanilor și prepararea mămăligel,

sub cuvânt că o nouă dispoziție administrativă ar opri acesta, obligând pe locuitorii a face case în regală, după devise și planuri date. Ce-o mai fi și asta? Notarul ar trebui să știe că o perdea de oi, vremelnică, cu stena și bordeiul ei pentru prepararea și depositarea fabricatelor din lapte, nu e o casă de locuință. Rugăm pe d-l subprefect respectiv a-l face să înțeleagă atata lucru.

Lacul dela Techir-ghiol e căutat de-o mulțime de lume din toate părțile. Sunt peste 50 familii cari stau acolo prin grajduri *mobile*, în corturi și sub cerul liber.

D-lu Parianso construiesc acolo o baracă pentru familia d-sale.

Trei oameni suferind de picioare s-au vindecat acolo complet.

Tramcarul ce face curse locale lasă foarte mult de dorit.

Pâinea ce se consumă în Constanța e de-o necurătenie cum nu s'a mai vădut până acum. Ce face onor. din agenții polițienesci?

M. S. Regele a plecat adî la Ischl, unde va avea o întrevedere cu Imperatul Frantz Iosef și ministrul de externe al Austriei și Germaniei.

MERSUL TRENURILOR

între Constanța și București în lerătună prin transbordare la Cernavoda cu începere de la 1/2, Iulie 2895.

SOSIRE	PLECARE	STAȚIUNI	SOSIRE	PLECARE
a.m. 3.30	—	Constanța	—	p. m. 1.05
" 2.50	p.m. 2.54	Murfatlar	p.m. 1.41	" 1.44
" 2.16	" 2.19	Medgidie	" 2.15	" 2.18
" 1.58	" 1.59	Mircea-Vodă	" 2.35	" 2.36
—	" 1.30	Cernavoda	" 3.04	" —
—	—	Transbordare	—	—
a.m. 11.17	a.m. 11.19	Borcea	" 5.00	" 5.02
" 10.51	" 11.06	Fetesci	" 5.17	" 5.32
" 10.35	" 10.37	Elena	" 5.46	" 5.48
" 10.12	" 10.14	Mărculesci	" 6.09	" 6.11
" 9.40	" 9.45	Ciulnița	" 6.28	" 6.52
" 9.20	" 9.22	Ghimpați	" 7.10	" 7.12
" 9.02	" 9.04	Dâlga	" 7.28	" 7.30
" 8.38	" 8.41	Lehliu	" 7.51	" 7.54
" 8.07	" 8.15	Serulesci	" 8.17	" 8.24
" 7.49	" 7.51	Fundulea	" 8.40	" 8.42
" 7.30	" 7.32	Brănesci	" 8.59	" 9.01
" 7.09	" 7.11	Panteimon	" 9.20	" 9.21
" 6.54	" 6.56	Mogoșoia	" 9.34	" 9.36
—	" 6.45	București	" 9.45	" —

Marția, Joia, Sâmbăta și Dumineca este tren local pentru Cernavoda la orele 9 dimineața.

Ambele trenuri sunt în legătură cu vapoarele pe Dunăre.

Luni, Miercuri și Sâmbăta de sus în jos, Luni, Mercuri și Vineri de jos în sus.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală“

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie; precum:

Papeterie bogat montată cărți scoastice, de științe și diferite Romane în imba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCĂRII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tactura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afise, Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimate și registre necesare Domnilor perceptori, Onor. Primării și Epitropiilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se poate de moderate.